

Zpráva z botanického inventarizačního průzkumu chráněného území

Přírodní rezervace „Ztracený rybník“

(duben – září 2006)

zpracovali:

RNDr. Eva Martínková
Mgr. Karel Martínek

Obsah

1. Úvod a obecná charakteristika chráněného území.....	3
2. Použité pracovní metody.....	4
3. Flóra chráněného území	
3.1 Přehled zjištěných druhů cévnatých rostlin.....	5
3.2 Populace ohrožených druhů rostlin.....	7
3.3 Charakter výskytu potenciálně invazních druhů rostlin.....	9
4. Přehled zjištěných typů biotopů a jejich vegetační charakteristika.....	9
5. Souhrn zjištěných výsledků.....	13
6. Závěry a celkové hodnocení stavu CHÚ z botanického hlediska.....	13
7. Přehled použité literatury.....	14

Přílohy

A: fotodokumentace

B: vegetační mapa

1. Úvod a obecná charakteristika chráněného území

Území každoročně pozorujeme od roku 1994, na náš návrh po základním floristickém průzkumu v roce 1996, bylo v roce 1997 vyhlášeno Přírodní rezervací.

PR „Ztracený rybník“ leží v těsné blízkosti státní hranice se SRN, asi 2,5 km západně od osady Polná u Libé. Dříve zde byly zřejmě dokonce rybníky dva, o čemž svědčí zbytek hráze při jižním okraji rezervace. Podobné soustavy rybníčků byly v lesním komplexu české části Smrčin budovány často a je jen škoda, že byly v této pramenné oblasti téměř všechny zničeny. Zdejší plocha unikla úplnému odvodnění a „pod ochranou“ hraničního pásma se na primárně podmáčeném stanovišti mezi příkrými svahy vyvíjela spontánně do dnešní podoby. Ani po roce 1990 zde naštěstí nedošlo k žádným výrazně negativním zásahům, místo je značně odlehlé, leží mimo turistické cesty a lesní porosty jsou vzhledem ke konfiguraci a podmáčení terénu zařazeny do lesů zvláštního určení. Utváření okolního terénu způsobuje, že mikroklimatické podmínky dávají území ráz jakési mrazové kotliny, takže některé prvky zdejší vegetace bychom očekávali spíše ve vyšších polohách. Podobná společenstva jsme pozorovali například na Schneebergu (bavorská část Smrčin, okolo 1000 m n.m.), Ztracený rybník leží jen asi 550 m nad mořem.

Smyslem ochrany je zachování, v regionu ojedinělých, rostlinných společenstev na zrašeliněném substrátu, v nichž je zastoupeno i několik ohrožených druhů. Druhově pestré složení mají nejen porosty nelesní části přechodového rašeliniště, ale také vegetace zčásti podmáčené, rašelinné smrčiny, která ji obklopuje. Zatímco vlastnímu rašeliništi dominují v horní části především četné druhy ostřic a roztroušená borovice blatka (na ploše zrušeného rybníka je porost výrazně jednotvárnější), vyniká smrčina hlavně diverzifikovaným mechovým patrem s dvěma mimořádně cennými výskyty lesních orchidejí. Rašelinný bor při okraji dolního rybníčku je druhově mnohem chudší. Rostlinný kryt není pochopitelně zcela homogenní, v území se objevují i vegetačně takřka bezcenné porosty, což padá na vrub především expanzivnímu šíření třtiny chloupkaté. Ta prorůstá na okrajích i do nelesní části rašeliniště. Také smrčina je hlavně v okolí nezalesněné části značně zahuštěná a prakticky bez podrostu. Význam chráněného území zvyšuje nedávno objevené hnízdiště čápa černého.

Jak jsme již uvedli, lidské vlivy jsou zde minimální. Rezervaci lemují vrstevnicová lesní svážnice, není však příliš využívána. Jediné potenciální nebezpečí tak představují houbaři, kteří se nevyhýbají ani podmáčenému terénu a jsou schopni vjet automobilem i přes zákaz až k okraji chráněného území.

2. Použité pracovní metody

a) práce v terénu

- opakovaný pěší průzkum celého území, analýza základních přírodních podmínek, vymezení biotopů, sledování antropického ovlivňování ploch

termíny průzkumu: 13. 5., 10. 6., 10. 7., 16. 7., 18. 8.

- soupis zjištěných druhů rostlin jednotlivých typů stanovišť celého území a orientační stanovení jejich poměrného zastoupení na stanovištích s použitím stupnice **1 - 5** (velmi vzácný, vzácný, roztroušený, hojný, velmi hojný) podle Braun Blanqueta
pozn.: druhový soupis mechorostů vznikl za přispění bryoložky BFJU v Českých Budějovicích, Mgr. Tání Štechové. Společný průzkum ale nepostihl celou plochu rezervace, proto soupis rozhodně nepovažujeme za úplný a bezchybný
- fytoocenologické snímky základních vegetačních typů jednotlivých biotopů (s použitím sedmičlenné kombinované Braun—Blanquetovy stupnice **r – 5**)
- pořizování fotodokumentace průzkumu
- zákresy do terénní mapy CHÚ

b) zpracování výsledků průzkumu

- abecedně řazený druhový seznam zjištěných druhů cévnatých rostlin (rozdělený na dřeviny a byliny), doplněný orientačně zjištěnými druhy mechorostů
sjednocení druhové nomenklatury cévnatých rostlin podle:
(KUBÁT [ed.] 2002)
sjednocení druhové nomenklatury mechorostů podle:
(KREMER, MUHLE 1998), případně (VÁŇA 1997, 1998)
- hodnocení stavu populací chráněných a ohrožených druhů rostlin
druhy uvedeny podle:
(PROCHÁZKA [ed.] 2001)
- poznámky k výskytu invazních rostlin (pokud byly zjištěny)
Druhy vybrány podle:
(PYŠEK P. et al. 2002)
- vegetační analýza jednotlivých typů biotopů
biotopy tříděny podle kódového systému soustavy Natura 2000:
(CHYTRÝ et al. [eds.] 2001)
syntaxonomická nomenklatura sjednocena podle:
(MORAVEC 1995)
- celkové hodnocení CHÚ (stav, perspektivy, příp. návrhy pro plán péče)
- fotodokumentace
- mapa se zakreslením vegetačních jednotek, lokalizací fotografií a fytoocenologických snímků

3. Flóra chráněného území

3.1 Přehled zjištěných druhů cévnatých rostlin

a) dřeviny

<i>Alnus glutinosa</i> – olše lepkavá.....	1
<i>Betula pendula</i> – bříza bělokorá.....	3
<i>Betula pubescens</i> – bříza pýřitá.....	3
<i>Frangula alnus</i> – krušina olšová.....	1
<i>Larix decidua</i> – modřín opadavý.....	2
<i>Picea abies</i> – smrk ztepilý.....	5
<i>Pinus rotundata</i> – borovice blatka.....	3
<i>Pinus strobus</i> – borovice vejmutovka.....	2
<i>Pinus sylvestris</i> – borovice lesní.....	4
<i>Rubus plicatus</i> – ostružiník řasnatý.....	1
<i>Salix aurita</i> – vrba ušatá.....	1
<i>Sorbus aucuparia</i> – jeřáb ptačí.....	4

b) byliny

<i>Agrostis canina</i> – psineček psí.....	5
<i>Agrostis capillaris</i> – psineček obecný.....	1
<i>Andromeda polifolia</i> – kyhanka sivolistá.....	1
<i>Anthoxanthum odoratum</i> – tomka vonná.....	2
<i>Avenella flexuosa</i> – metlička křivolaká.....	5
<i>Calamagrostis villosa</i> – třtina chloupkatá.....	5
<i>Calluna vulgaris</i> – vřes obecný.....	2
<i>Cardamine amara</i> – řeřišnice hořká.....	2
<i>Carex canescens</i> – ostřice šedavá.....	5
<i>Carex demissa</i> – ostřice skloněná.....	1
<i>Carex diandra</i> – ostřice přiblá.....	1
<i>Carex echinata</i> – ostřice ježatá.....	3
<i>Carex lasiocarpa</i> – ostřice plstnatoplodá.....	3
<i>Carex limosa</i> – ostřice bažinná.....	2
<i>Carex nigra</i> – ostřice obecná.....	5
<i>Carex ovalis</i> – ostřice zaječí.....	1
<i>Carex rostrata</i> – ostřice zobánkatá.....	4
<i>Cirsium palustre</i> – pcháč bahenní.....	2
<i>Dactylorhiza fuchsii</i> ssp. <i>fuchsii</i> – prstnatec Fuchsův pravý.....	2
<i>Digitalis purpurea</i> – náprstník červený.....	1
<i>Dryopteris carthusiana</i> – kaprad' osténkatá.....	3
<i>Dryopteris dilatata</i> – kaprad' rozložená.....	4
<i>Dryopteris filix-mas</i> – kaprad' samec.....	1
<i>Epilobium palustre</i> – vrbovka bahenní.....	4
<i>Equisetum fluviatile</i> – přeslička poříční.....	2
<i>Equisetum sylvaticum</i> – přeslička lesní.....	3
<i>Eriophorum angustifolium</i> – suchopýr úzkolistý.....	3
<i>Eriophorum vaginatum</i> – suchopýr pochvatý.....	3
<i>Festuca filiformis</i> - kostřava vláskovitá.....	1
<i>Festuca rubra</i> – kostřava červená.....	1
<i>Galium palustre</i> – svízel bahenní.....	4

Galium saxatile – svízel hercynský.....	2
Galium uliginosum – svízel slatinný.....	4
Holcus mollis – medyněk měkký.....	3
Juncus conglomeratus – sítina klubkatá.....	2
Juncus effusus – sítina rozkladitá.....	4
Lastrea limbosperma – pérnatec horský.....	1
Listera cordata – bradáček srdčitý.....	3
Luzula multiflora – bika mnohokvětá.....	3
Luzula sudetica – bika sudetská.....	2
Lysimachia vulgaris – vrbina obecná.....	5
Maianthemum bifolium – pstroček dvoulistý.....	1
Myosotis nemorosa – pomněnka hajní.....	3
Orthilia secunda – hrušnice jednostranná.....	1
Oxalis acetosella – šťável kyselý.....	3
Oxycoccus palustris – klikva bahenní.....	3
Potentilla erecta – mochna nátržník.....	2
Potentilla palustris – mochna bahenní (zábělník).....	4
Pteridium aquilinum – hasivka orličí.....	2
Senecio ovatus – starček Fuchsův.....	2
Stellaria alsine – ptačinec mokřadní.....	3
Trientalis europaea – sedmikvítek evropský.....	4
Urtica dioica – kopřiva dvoudomá.....	1
Vaccinium myrtillus – borůvka.....	5
Vaccinium vitis-idaea – brusinka.....	2
Viola palustris – violka bahenní.....	4

c) mechorosty

Atrichum undulatum – bezvláska vlnkatá.....	2
Aulacomnium palustre – klamonožka bahenní.....	4
Bazzania trilobata – rohozec trojlaločný.....	5
Brachythecium rivulare – baňatka potoční.....	2
Calypogeia sp. – kryjnice.....	2
Cephalozia bicuspidata – křepenka dvoulaločná.....	2
Dicranum polysetum – dvouhrotec čeřitý.....	3
Dicranum scoparium – dvouhrotec chvostnatý.....	3
Hylocomium splendens – rokytník skvělý.....	1
Hypnum cupressiforme – rokyt cypřišovitý.....	3
Lepidozia reptans – plevinka plazivá.....	3
Plagiomnium affine – měřík příbuzný.....	2
Plagiomnium cuspidatum – měřík bodlavý.....	1
Plagiothecium sp. – lesklec.....	3
Pleurozium schreberi – travník Schreberův.....	3
Pogonatum urnigerum – ploníček pohárovitý.....	2
Pohlia nutans – paprutka nící.....	2
Polytrichum commune – ploník obecný.....	4
Polytrichum formosum – ploník ztenčený.....	3
Scleropodium purum – lazovec čistý.....	3
Sphagnum palustre – rašeliník člunkolistý.....	5
Sphagnum flexuosum – rašeliník odchylný.....	4
Sphagnum magellanicum – rašeliník prostřední.....	2

Sphagnum gingersohnii – rašeliník Gingersohnův.....	3
Sphagnum capillifolium – rašeliník ostrolistý.....	5
Sphagnum riparium – rašeliník pobřežní.....	3
Sphagnum fallax – rašeliník křivolistý.....	2
Straminergon stramineum – bařinatec nažloutlý.....	3
Tetraphis pellucida – čtyřzoubek průzračný.....	2

3.2 Populace ohrožených druhů rostlin

druhy Červeného seznamu (podle: PROCHÁZKA [ed.] 2001):

1 – kriticky ohrožený druh, **2**- silně ohrožený druh, **3** – ohrožený druh, **4A** – vzácnější druh, vyžaduje pozornost

§ - druh je uveden ve vyhl.395/1992 k zákonu 114/1992 Sb.

CITES - mimo jiné ochrana evropských orchidejí

***Andromeda polifolia* C2, §3**

roste na ploníkovém bultu na ploše mecho-ostřicového rašeliniště v severní části území (poprvé zde zaznamenána v roce 1999). Nepočtená populace přežívá beze změny, kvetoucí rostliny jsme zaznamenali jen v roce prvního pozorování.

***Carex diandra* C2**

výskyt je rovněž jen nepatrný. Dva trsy pravidelně pozorujeme na SV okraji již zmíněného rašeliniště.

***Carex lasiocarpa* C2 §2**

ve srovnání s ostatními ohroženými druhy patří v území k nejpočetněji zastoupeným. Velmi bohatá populace patří k dominantním druhům mecho-ostřicového rašeliniště v severní části území. Vzácně jsme ji zaznamenali i na okrajích sousedních lesních porostů. Kveté spíše sporadicky, většina trsů je sterilní. Na jižní rašelinné ploše se nevyskytuje.

***Carex limosa* C2, §2**

na stejné ploše je spíše řidce roztroušena v okolí jednoho ohniska výskytu, její populace je výrazně méně početná. Na rozdíl od předchozího druhu neroste na Chebsku na žádné jiné lokalitě, proto je její zdejší výskyt velmi cenný. Ohrozit by ji mohlo především trvalejší snížení úrovně vodní hladiny.

***Dactylorhiza fuchsii* ssp. *fuchsii* C4A, §3, CITES**

sledování výskytu této orchideje se věnujeme od roku 1994. Letos jsme na mírně prosvětlených plochách podmáčené smrčiny v severní části PR napočítali celkem 56 jedinců, z toho 18 kvetoucích. Pro populační dynamiku (jako u řady dalších druhů orchidejí) je typické silné kolísání početnosti (zde mezi 15 až 104 jedinci), letošní počet pozorovaných rostlin se řadí k mírně nadprůměrným. Od roku 1999 lze vývoj populace prstnatce Fuchsova považovat za příznivý. Ohrožen by mohl být pouze výrazným zásahem do lesního porostu rezervace (odvodnění, těžba dřeva).

***Epilobium palustre* C4A**

populace vrbovky bahenní je poměrně pravidelně rozptýlena především na nezastíněných plochách rezervace, sterilní exempláře najdeme ale i na zastíněných plochách.

Biotypy chráněného území jsou pro ni v podstatě optimální a proto zde patří k nejrozšířenějším ohroženým druhům.

***Listera cordata* C1, §1, CITES**

drobná orchidej, které jsme si v území povšimli teprve v roce 1999 (naší pozornosti unikala jednak pro svůj nepatrný vzrůst, jednak pro krátkou vegetační dobu), je jednoznačně nejcennějším druhem rostliny, která se v této přírodní rezervaci vyskytuje. Odborníci nám potvrdili, že se jedná o nejnižší polohu, v níž tento druh na našem území roste, navíc je zdejší populace poměrně početná a stabilní. Původně zjištěné dvě mikropopulace s celkovým počtem okolo padesáti jedinců nás inspirovaly k podrobné prohlídce všech podobných stanovišť v podmáčené smrčině. Postupně jsme tak zaznamenali celkem 5 ostrůvkovitých výskytů, tvořených letos celkem zhruba 450 jedinci (počet kolísá mezi cca 420 – 510 exempláři). V průběhu letošního průzkumu jsme napočítali 126 kvetoucích rostlin. Druh roste na zastíněných místech smrčiny s velmi mezernatým rostlinným krytem a to i v mechovém patře, obvykle přímo na smrkovém jehličí. Potenciální ohrožení je stejné, jako u prstnatce Fuchsova.

***Luzula sudetica* C3**

jednoznačné rozlišení jednotlivých „malých“ druhů bik z okruhu biky ladní (*Luzula campestris* agg.) je poměrně obtížné. Proto jsme tento druh zatím z průzkumů PR neuváděli, i když jsme porovnáním různých jedinců jeho výskyt předběžně předpokládali. V letošním roce byla díky pomoci kolegy J. Brabce (Krajské muzeum Cheb) správnost determinace potvrzena odborníkem na tento rod. Rašeliniště v severní části chráněného území nepředstavuje pro biku sudetskou ideální biotop, proto je zde zastoupena poměrně řídko (jen několik jedinců). Daleko častěji jsme ji nacházeli na sušších stanovištích v širším okolí rezervace.

***Oxycoccus palustris* C3, §3**

klikva bahenní je v PR „Ztracený rybník“ značně rozšířena. Vyskytuje se ve všech zde zastoupených typech biotopů, nejpočetnější je samozřejmě na nezastíněných plochách mechostřicových rašelinišť a v řídkém rašelinném boru. Výskyt v podmáčených smrčinách je naopak pouze sporadický. Druh není v rezervaci, stejně jako na jiných místech Chebska prakticky nijak ohrožen, zmizel by pouze při zániku celého biotopu.

***Pinus rotundata* C3**

výskyt blatky je významným příspěvkem ke kvalitě složení rašelinných borů v území. Roste roztroušeně také na ploše severního rašeliniště a v hustším lese, který obě nelesní rašelinné plochy odděluje. Počet jedinců odhadujeme řádově na desítky, podmínky pro výskyt jsou v podstatě optimální.

***Potentilla palustris* C4A**

mochna (dříve zábělník) bahenní je na Chebsku poměrně hojným druhem. Na území PR se vyskytuje roztroušeně ve všech typech porostů, nikde však nepatří k dominantám společenstev, takže jeho zdejší populaci nepovažujeme za nijak významnou.

Poznámka:

v těsné blízkosti rezervace jsme zaznamenali výskyt dalších dvou druhů Červeného seznamu: *Hypericum humifusum* (třezalka rozprostřená - C3) a *Pastinaca sativa* ssp. *urens* (pastinák setý tmavý - C4A). Oba druhy rostou podél přístupové, štěrkovité lesní cesty.

3.3 Charakter výskytu potenciálně invazních nebo expanzivních druhů

Calamagrostis villosa

třtina chloupkatá je typickou travou horských podmáčených smrčín. V PR se ale expanzivně šíří i do nelesní části a její souvislé porosty blokují značnou část plochy ostřico-mechových rašelinišť. Optimálním řešením by především u cennější severní plochy bylo zvýšení vodní hladiny (např. zabudováním nízkého dřevěného valu na jižním okraji rezervace nebo částečná obnova rybníční hráze). Na silně podmáčené plochy se druh prozatím dále nešíří.

Holcus mollis

medyněk měkký představuje v severním rašeliništi podobně problematický druh jako třtina chloupkatá. Ještě před několika lety jsme jej v porostech nezaznamenávali. Také v tomto případě je možné jeho šíření zastavit mírným zvýšením úrovně vodní hladiny v rašeliništi.

Pinus strobus

borovice vejmutovka byla zřejmě na ploše PR vysazena jednorázově již před mnoha lety, většina stromů je poměrně mohutná, některé postupně díky vysoké vlhkosti odumírají. Stromy jsou plodné, žádné zmlazování jsme ale na ploše rezervace nepozorovali.

4. Přehled zjištěných typů biotopů a jejich vegetační charakteristika

V této kapitole popisujeme stav vegetace na přirozených biotopech, které jsme během průzkumu rozlišili. Kromě nich jsou součástí rezervace stanoviště, jejichž vegetační kryt má ráz kulturního lesa (husté smrkové výsadby). Tyto porosty analyzovat nebudeme.

U každého typu biotopu (podle programu NATURA 2000) uvádíme celkový počet ploch, na němž je příslušný vegetační typ vyvinut, orientačně hodnotíme kvalitu druhového složení (stupnicí **A – D** jsme rovněž převzali z podobného hodnocení porostů v programu NATURA 2000), stručně popisujeme okolnosti výskytu a celkový ráz porostů, na jehož základě porosty zařazujeme do systému vegetace (podle: MORAVEC 1995). Dále uvádíme přehled rostlinných druhů, které jsou pro tento vegetační typ v dané rezervaci určující (druhy jsou uváděny v pořadí podle četnosti zastoupení v porostech, ne podle abecedy). Pokud to je účelné, dokumentujeme složení porostu jedním až třemi vegetačními snímky s využitím semikvantitativního hodnocení zastoupení jednotlivých druhů (viz: 2. Použité pracovní metody).

M 1.7 – vegetace vysokých ostřic

počet registrovaných ploch: 1

orientační vyjádření kvality porostů: D

poznámky k výskytu:

Tento vegetační typ lze deduktivně interpretovat pouze ve fragmentu nejvíce zamokřené plochy nad hrází spodního rybníčku. Dominantou porostu je *Carex rostrata*, druhým, plošně silně zastoupeným druhem je *Calamagrostis villosa*, která v porostu představuje jednoznačně degradující prvek.

syntaxonomická klasifikace: tř.: *Phragmiti – Magnocaricetea*, řád: *Magnocaricetalia*, svaz: *Caricion rostratae*

význačné druhy:

Carex rostrata, *Agrostis canina*, *Galium uliginosum*, *Potentilla palustris*, *Lysimachia vulgaris*, *Stellaria alsine*

fytocenologický snímek:

č.1: plocha: 15 m², pokryvnost: E1 - 65%, E0 – 40%, datum: 10.6.2006

E1: *Carex rostrata* 3, *Calamagrostis villosa* 3, *Lysimachia vulgaris* 1, *Agrostis canina* 1, *Potentilla palustris* 1, *Carex canescens* +, *Galium uliginosum* +, *Stellaria alsine* +, *Juncus effusus* r, *Trientalis europaea* r

E0 : *Sphagnum sp.div.* 4, *Aulacomnium palustre* 1, *Straminergon stramineum* +

R 2.3 – přechodová rašeliniště

počet registrovaných ploch: 3

orientační vyjádření kvality porostů: A – B, C

poznámky k výskytu:

v přírodní rezervaci jsou zastoupena především v severní části (horní rybníček) mimořádně cennými společenstvy. Velmi bohatou populaci tvoří *Carex lasiocarpa*, jedinou doposud známou lokalitu v rámci Chebska zde mají *Carex limosa* a *Andromeda polifolia*. I tato plocha je především na okrajích a vysychavých bultech částečně degradována výskytem expanzivních trav (*Calamagrostis villosa*, *Holcus mollis*). V podstatně vyšší míře jsou degradovány zrašelinělé plochy na dolním rybníčku, kde většina ohrožených a konkurenčně slabých druhů chybí.

syntaxonomická klasifikace: tř.: *Scheuchzerio – Caricetea fuscae*, řád: *Scheuchzerietalia palustris*, svaz: *Sphagno recurvi – Caricion canescentis*

význačné druhy:

Carex canescens, *Agrostis canina*, *Carex lasiocarpa*, *Epilobium palustre*, *Oxycoccus palustris*, *Potentilla palustris*, *Viola palustris*, *Juncus filiformis*, *Carex limosa*, *Sphagnum flexuosum*, *S. fallax*, *Straminergon stramineum*, *Aulacomnium palustre*

fytocenologické snímky:

č. 2: degradovaný typ na západním okraji spodního rybníčku, plocha: 20 m², pokryvnost: E1 - 85%, E0 – 100%, datum: 10.7.2006

E1: *Carex rostrata* 3, *Calamagrostis villosa* 3, *Agrostis canina* 3, *Carex nigra* 2, *Epilobium palustre* 2, *Galium uliginosum* 1, *Viola palustris* 1, *Juncus filiformis* 1, *Dryopteris dilatata* 1, *Trientalis europaea* +, *Carex canescens* +, *Avenella flexuosa* +, *Cirsium palustre* r, *Carex ovalis* r

E0: *Sphagnum sp.div.* 5, *Polytrichum commune* 1, *Aulacomnium palustre* +

č. 3: západní okraj rašeliniště na ploše horního rybníčku, plocha: 20 m², pokryvnost: E1 - 75%, E0 – 100%, datum: 16.7.2006

E1: *Carex canescens* 3, *Agrostis canina* 3, *Oxycoccus palustris* 3, *Potentilla palustris* 2, *Carex limosa* 2, *Calamagrostis villosa* 2, *Carex lasiocarpa* 1, *Carex nigra* 1, *Epilobium palustre* +, *Juncus effusus* +, *Trientalis europaea* r, *Galium uliginosum* r

E0: *Sphagnum sp.div.* 5, *Polytrichum commune* +

č.4: střední část rašeliniště na ploše horního rybníčku (částečně degradovaný porost), plocha: 20 m², pokryvnost: E1 - 65%, E0 – 100%, datum: 16.7.2006

E1: *Carex nigra* 3, *Agrostis canina* 3, *Oxycoccus palustris* 3, *Potentilla palustris* 2, *Carex lasiocarpa* 2, *Epilobium palustre* 1, *Holcus mollis* 1, *Galium uliginosum* 1, *Calamagrostis*

villosa +, *Viola palustris* +, *Eriophorum angustifolium* +, *Carex canescens* r, *Lysimachia vulgaris* r, *Luzula sudetica* r, *Festuca rubra* r
E0: *Sphagnum* sp.div. 4, *Polytrichum commune* 2

L 9.2 – rašelinné a podmáčené smrčiny

počet registrovaných ploch: 1
orientační vyjádření kvality porostů: A – B, D (zahuštěná výsadba)

poznámky k výskytu:

údaj o jedné registrované ploše by mohl vést ke zkreslenému názoru na plošné rozšíření těchto společenstev v rezervaci. Ve skutečnosti se jedná o široký souvislý lem centrální plochy rašelinišť a rašelinného boru, který pokrývá zhruba 70% rozlohy rezervace. To, že byla zdejší výsadba na podmáčeném a částečně i zrašeliněném substrátu ponechána delší čas samovolnému vývoji, vedlo k postupnému vytvoření poněkud přirozenějších porostů než je u smrkových kultur obvyklé. Stabilizace poměrně pestrého podrostu především v mechovém patře a výskyt dvou ohrožených druhů orchidejí činí podmáčené smrčiny Ztraceného rybníka zřejmě nejhodnotnější ukázkou tohoto vegetačního typu na Chebsku a umožňuje je hodnotit jako částečně přirozené lesy.

syntaxonomická klasifikace: tř.: *Vaccinio – Piceetea* řád: *Piceetalia excelsae*
svaz: *Piceion excelsae*

význačné druhy:

Picea abies, *Calamagrostis villosa*, *Vaccinium myrtillus*, *Trientalis europaea*, *Avenella flexuosa*, *Equisetum sylvaticum*, *Carex nigra*, *Oxalis acetosella*, *Listera cordata*
Bazzania trilobata, *Sphagnum gingersohnii*, *Sphagnum riparium*, *Polytrichum commune*

fytocenologické snímky:

č. 5: silně podmáčený východní okraj rezervace, střední část, plocha: 100 m², pokryvnost: E3 – 70%, E2 – 20%, E1 – 45%, E0 – 60%, datum: 10.7.2006

E3: *Picea abies* 5, *Pinus sylvestris* +

E2: *Picea abies* 5

E1: *Picea abies* (juv.) 4, *Vaccinium myrtillus* 3, *Calamagrostis villosa* 2, *Trientalis europaea* 1, *Carex nigra* 1, *Dryopteris dilatata* +/1, *Agrostis canina* +, *Carex echinata* +, *Juncus effusus* +, *Equisetum sylvaticum* r, *Oxycoccus palustris* r

E0: *Polytrichum commune* 4, *Sphagnum flexuosum* 3, *Sphagnum riparium* 1, *Bazzania trilobata* 1, *Hypnum cupressiforme* +, *Pogonatum urnigerum* +, *Plagiomnium affine* +, *Dicranum polysetum* +, *Pohlia nutans* r

č. 6: méně vlhká plocha při severním okraji rezervace, plocha: 100 m², pokryvnost: E3 – 80%, E2 – 10%, E1 – 55%, E0 – 80%, datum: 10.7.2006

E3: *Picea abies* 5, *Pinus sylvestris* +, *Betula pendula* r

E2: *Picea abies* 5

E1: *Vaccinium myrtillus* 4, *Picea abies* (juv.) 3, *Calamagrostis villosa* 2, *Trientalis europaea* 1, *Carex nigra* 1, *Lysimachia vulgaris* +, *Oxycoccus palustris* +, *Dactylorhiza fuchsii* +, *Orthilia secunda* r, *Betula pubescens* (juv.) r

E0: *Bazzania trilobata* 3, *Polytrichum formosum* 2, *Sphagnum* sp.div. 2, *Dicranum scoparium* 1

č. 7: severní okraj rezervace, plocha: 100 m², pokryvnost: E3 – 60%, E2 – 30%, E1 - 65%, E0 – 85%, datum: 10.7.2006

E3: *Picea abies* 5, *Pinus sylvestris* +, *Pinus rotundata* +

E2: *Picea abies* 5

E1: *Vaccinium myrtillus* 3, *Picea abies* (juv.) 3, *Calamagrostis villosa* 3, *Trientalis europaea* 2, *Agrostis canina* 1, *Carex canescens* 1, *Carex nigra* 1, *Oxycoccus palustris* 1, *Galium palustre* 1, *Lysimachia vulgaris* +, *Equisetum sylvaticum* +, *Potentilla palustris* +, *Dryopteris dilatata* +

E0: *Sphagnum sp.div.* 3, *Polytrichum commune* 3, *Bazzania trilobata* 2, *Cephalozia bicuspidata* r, *Lepidozia reptans* r

L 10.3 – suchopýrové bory kontinentálních rašelinišť

počet registrovaných ploch: 1

orientační vyjádření kvality porostů: B

poznámky k výskytu:

horní okraj spodního rybníčku přechází v rozvolněné porosty borovic a smrku, jejichž podrost umožňuje toto (zřejmě spontánní) zalesnění hodnotit v rámci vegetační skupiny rašelinných borových lesů. Jejich cenologické zařazení není jednoduché, složením stojí podle našeho názoru na hranici mezi brusnicovými a suchopýrovými bory. V pojmenování se přikláníme raději k obvyklejšímu typu, na Chebsku nemáme, s výjimkou Soosu, dost podobných porostů ke srovnání.

syntaxonomická klasifikace: tř.: *Oxycocco – Sphagnetea*, řád: *Sphagnetalia medii*
svaz: *Sphagnion medii*

význačné druhy:

Pinus sylvestris, *Pinus rotundata*

Vaccinium myrtillus, *Eriophorum vaginatum*, *Oxycoccus palustris*, *Carex canescens*

Polytrichum commune, *Sphagnum fallax*, *Pleurozium schreberi*, *Dicranum polysetum*

fytocenologický snímek:

č. 8: plocha: 100 m², pokryvnost: E3 – 55%, E2 – 30%, E1 - 40%, E0 – 100%, datum: 10.7.2006

E3: *Pinus sylvestris* 4, *Picea abies* 1, *Pinus rotundata* +, *Pinus strobus* +

E2: *Picea abies* 5

E1: *Vaccinium myrtillus* 3, *Eriophorum vaginatum* 3, *Carex canescens* 2, *Oxycoccus palustris* 1, *Trientalis europaea* +, *Avenella flexuosa* +, *Dryopteris dilatata* +, *Viola palustris* +, *Vaccinium vitis-idaea* r, *Potentilla erecta* r, *Carex echinata* r, *Cirsium palustre* r, *Galium palustre* r

E0: *Sphagnum sp.div.* 5, *Polytrichum commune* 1, *Dicranum polysetum* +

5. Souhrn zjištěných výsledků

plocha přírodní rezervace:	11,43 ha
nadmořská výška:	550 m n.m.
termín inventarizačního průzkumu:	květen – září 2006
počet zjištěných druhů cévnatých rostlin:	68 (z toho: 12 dřevin, 56 bylin)
pozorované druhy mechorostů:	29
počet ohrožených druhů rostlin:	11 (C1 – 1, C2 – 4, C3 – 3, C4A – 3)
(podle: PROCHÁZKA [ed.] 2001)	(§: kriticky ohrožené-1, silně ohrožené-2, ohrožené-3)
potenciálně invazní a expanzivní druhy:	3 (tendence k šíření – 2)
počet zjištěných přirozených biotopů:	4 (M1.7, R2.3, L9.2, L10.3)
dokladové fytoocenologické snímky:	8
fotodokumentace:	

6. Závěry a celkové hodnocení stavu CHÚ z botanického hlediska

Přírodní rezervace „Ztracený rybník“ je dobrým příkladem toho, že k přírodě šetrné hospodaření a podpora přirozených přírodních procesů může vést k obnově poměrně cenných a málo narušených biotopů, které poskytují podmínky k výskytu mnoha ohrožených druhů rostlin i živočichů. V tomto případě jistě sehrály svoji roli i specifické stanovištní faktory, které intenzivnímu lesnictví příliš nepřejí a také dlouholetá izolace místa, ležícího hluboko v hraničním pásmu. Nevhodná výsadba borovice vejmutovky je v celkovém kontextu stavu rezervace nepodstatná.

Floristicky je „Ztracený rybník“ mimořádně cennou lokalitou, kde na relativně malém prostoru nacházíme překvapivě velké množství vzácných rostlinných druhů. K nejhodnotnějším patří především ty výskyty, které jsou zatím jedinými známými v rámci celé širší oblasti Chebska (*Listera cordata*, *Carex limosa*, *Andromeda polifolia*). U prvních dvou uvedených druhů je potěšitelné také to, že jejich populace jsou zde poměrně početné a v horizontu uplynulých 10 let nedoznaly žádných negativních změn. Z hlediska velikosti přítomných populací je třeba příznivě hodnotit rovněž výskyt *Pinus rotundata*, *Carex lasiocarpa* a *Dactylorhiza fuchsii*. Nelze opomenout ani druhovou pestrost mechorostů, mezi nimiž jsme také zaznamenali několik méně běžných druhů. Průzkum mechorostů navíc stále nepovažujeme za ukončený. Jisté memento představuje šíření expanzivních druhů trav – *Calamagrostis villosa*, *Holcus mollis*, které naznačují, že pomalu, ale přece dochází k postupnému úbytku vody na ploše rezervace. Pokud by tento trend pokračoval, ohrozilo by to výskyt naprosté většiny charakteristických rostlinných druhů.

Mírná degradace části porostů poněkud snižuje vegetační hodnotu registrovaných společenstev, nicméně i v této rovině lze po provedeném průzkumu hodnotit rezervaci jako velmi významnou. Minimálně na třetině plochy si porosty zachovávají dostatečnou druhovou pestrost a celkově vysokou kvalitu. Jednoznačně nejčinnější jsou společenstva rašeliniště na ploše horního rybníčku a přilehlá podmáčená smrčina na severním okraji území. Zde také rostou všechny zaznamenané chráněné a ohrožené druhy.

Perspektiva další existence a případného pozitivního vývoje chráněného území je závislá na uchování alespoň současných podmínek. Jediným zásahem, který bychom doporučovali v rezervaci provést by mohlo být vybudování dřevěných „palisád“, které by na vhodných místech (prokopené hráze rybníčků, odvodňovací strouhy) mohly napomoci ke zvýšení vodní hladiny v terénu celého území.

7. Přehled použité literatury

- Chytrý M., Kučera T.
et Kočí M. [eds.] (2001): Katalog biotopů České republiky,
AOPK ČR, Praha
- Kremer B. P., Muhle H. (1998): Lišejníky, mechorosty, kaprad'orosty (evr. druhy),
Průvodce přírodou, Ikar, Praha
- Kubát K. [ed.] (2002): Klíč ke květeně České republiky,
Academia, Praha
- Martínek K. et Kuklíková E. (1995): Zatopený rybník (návrh na vyhlášení PR)
Mscr., Depon.: Správa NPR Soos
- Moravec J. (1995): Rostlinná společenstva ČR a jejich ohrožení,
Severočes. přírodou, Okres. Muz. Litoměřice,
příloha 1995
- Pivoňková L., Kuklíková E.
et Martínek K. (1996): Významné lokality Chebska,
Calluna, Plzeň 1/2: 2 - 5
- Procházka F. [ed.] (2001): Černý a červený seznam cévnatých rostlin ČR,
AOPK ČR, Příroda 18, Praha
- Pyšek P., Sádlo J.
et Mandák B. (2002): Katalog zavlečených druhů flóry České republiky,
Preslia, Praha, 74: 97-186
- Rybníček K.,
Balátová-Tuláčková E. et
Neuhäusl R. (1984): Přehled rostlinných společenstev rašelinišť a mokřadních
luk Československa,
Academia, Studie ČSAV 8/84, Praha
- Váňa J. (1997): Bryophytes of the Czech Republic - an annotated check-
list of species (1.),
Novitates Botanicae Universitatis Carolinae 11: 38-89,
Praha
- Váňa J. (1998): Bryophytes of the Czech Republic - an annotated check-
list of species (2.),
Novitates Botanicae Universitatis Carolinae 12: 7-33,
Praha
- Zahradnický J.,
Mackovčín P. [eds.] et al. (2004): Plzeňsko a Karlovarsko,
In: Mackovčín P., Sedláček M. [eds.]:
Chráněná území ČR, svazek XI.
AOPK ČR a EkoCentrum Brno, Praha, 143.

V Chebu dne 1. 9. 2006

Mgr. Karel Martínek
RNDr. Eva Martínková

foto č. 1 : Plocha vypuštěného rybníčku v jižní části PR. V okrajových částech převažují porosty třtiny chloupkaté, střední část je zrašelinělá s fragmentem porostu vysokých ostřic (*Carex rostrata*).

foto č. 2 : Střední část PR má místy pralesovitý charakter. Součástí těchto porostů je borovice blatka.

foto č. 3 : Prosvětlené rašeliniště v severní části území patří k nejcennějším částem území.
V popředí je mladý stromek borovice blatky.

foto č. 4 : Ostrice plstnatoplodá se v rašeliništi vyskytuje hojně, ale plodná je jen místy.

foto č. 5 : Detail bylinného a mechového patra v rašelinné smrčíně. V místech s relativně větším osluněním porůstá bulvy mechů klikva a borůvka.

foto č. 6 : Detail ze SV části PR. Rašelinná smrčina má v místech s větším množstvím světla v bylinném patře mechy, semenáčky smrku a třtinu chloupkatou.

foto č. 7 : Rašelinná smrčina v severovýchodní části rezervace.

foto č. 8 : V severní části rezervace, kde je porost rašelinné smrčiny částečně rozvolněný, se vyskytuje v poměrně hojné populaci prstnatec Fuchsův. Tato lokalita je několik desítek metrů pod přístupovou svážnicí.

foto č. 9 : Ve sledovaném území jsme v letošním roce našli celkem 18 kvetoucích jedinců prstnatce Fuchsova.

foto č.10 : V rašelinné smrččině vznikají často drobné vodní plochy, které jsou naplněné vodou nasycenou výluhem z rašeliniště. Tato očka se tvoří zejména pod vývraty nebo v drobných terénních depresích. Od krajů pokračuje zarůstání rašeliníkem.

foto č.11 : V prostoru severně od bývalého rybníčku se v kompaktním porostu rašeliníku vyskytuje hojně suchopýr pochvatý. Porost je souhrnně hodnocen jako suchopýrový bor.

foto č. 12 . Detail květenství biky sudetské.

foto č. 13 : Bika sudetská se vyskytuje v rašeliništi na relativně sušších místech spolu s bikou mnohokvětou.

foto č. 14 : Detail květu ostřice plstnatoplodé, která se hojně vyskytuje v otevřené rašelinné ploše v SV části rezervace.

foto č. 15 : Ostřice bažinná je cennou součástí rašeliniště. Je to zatím její jediná lokalita na Chebsku.

foto č. 16 : Bradáček srdčitý se vyskytuje v severní části rezervace v silně zastíněné vysoké smrčtině v chudém podrostu semenáčků smrku a rašeliníku. jeho výskyt v této nadmořské výšce je raritou.

foto č. 17 : Detail kvetoucího bradáčku srdčitého.

foto č. 18 : Kyhanka sivolistá roste v rezervaci pouze na jednom ploníkovém bultu. Kvetoucí rostliny jsme viděli pouze jednu, většinou jsou sterilní.